

Kvinnuráðstevnurnar og málið tær tæntu

Tá ST-kvinnuráðstevnan saman við tí Alternativu stevnuni varð sett í Keypmannahavn 14. juli í ár, kom fram ein kanning, sum ST hevði gjørt síðan byrjanina av kvinnutíggj-árinum, sum byrjaði við kvinnuráðstevnuni í Mexiko 1976. Her kom fram, at hóast kvinnur eru um helvtin av heimsins íbúgvum, so eiga tær minni enn 1% av ognunum í heiminum. Eisini vísti kanningin, at kvinnur bert fáa 40–60% av inn-tøkuni í mun til tað menn forvinna fyri sama arbeiði. Al-tjóða kvinnuráðstevnan varð sett undir heitinum: Ar-beiði, útbúgving og heilsa.

Fyri ein sum áskoðari og blaðkvinna byrjaði ST-kvinnuráðstevnanuttanfyrir Bella-Centrið í Keypmannahavn, har chilensk flóttafólk stóðu friðarlig í mótmælis-gongu móti umboðum hjá Pinochet, sum vóru komin higar at umboða Chile á ST-ráðstevnuni.

Tey stóðu umleið 300 metrar frá hovuðsinn-gongdini í Bella-Centrinum, har sera vælut-gjördu bilarnir komu framvið, við umboðum og innbodum til setanina av ráðstevnuni.

Ikki sørt, at hetta kendist sum ein sjónleikur fyri opnum durum, har ein kvinna í stórum gráum kappa, við ketum um beinini, friðarliga spákaði aftur og fram við eini klutadukku í fœvninginum, meðan hini, eini 50 fólk, stóðu við mótmælis-skelum aftanfyrir hana, men veruleikin var til staðar í bangnu eygnakæstum teirra, sum tey sendu mær, ið avmyndaði kvinnuna við klutadukku-ni. Ein onnur av chilensku kvinnunum kom yvir til eina av okkum fœroyingum, og bað hana siga við meg, at eg ikki átti at brúka myndirnar av kvinnuni í nøkrum al-mennu blaði, tá tað

kundi skaða hana. Í bronglutum vendingum fingi vit at vita, at teir ráðandi í Chile høvdu so langar armar, at teir kundu náa til Danmarkar, eins og teir rukku til onnur lond, har flóttafólk úr Chile vóru slopp-in inn.

Í flogseðlinum fingi vit upplýst, at kvinnan mótmælti, at børn, sum vórðu borin í heim í chilenskum fangatippi, ongantíð spurdist afturíft-ur.

Síðan gekk leiðin til hovuðsdyrnar á Bella-Centrinum, har hóp av sjónvarpsfólgi og myndatakarum høvdu roynt at funnið sær eitt stað, so møguleiki varð at avmynda tey almennu umboðini fyrir lond kring allan heimin, sum høvdu givið boð um, at tey lut-tóku á kvinnuráðstev-nuni.

Her var staðan ein onnur, tí her var lög-regl-an til staðar og vardi gestirnar, sum skundis-liga komu gangandi frá bilunum til hovuðsdyrnar, har Lise Østergård, mentunnarmálaráðharri í Danmark, og Lucilla Mair, aðalskrivari fyri ST-ráðstevnuna, tóku í-móti teimum innbodnu gestunum á stovningar-degnum. Hetta vóru lim-ir í dansku ríkisstjórnini, Kurt Waldheim, aðal-skrivari í ST, og fólk, sum ein annars bert kendi frá myndum í bløð-um og sjónvarpi. Alt gekk kvikliga fyrir seg, og um tíð ikki skundaði tær at stilla skarpt við myndatólinum, so var einki at gera.

At enda kom Mar-gretha drottning, men hon gav sær góðar stundir og dvaldi eina løtu frammanfyrir dyrnar, so allir myndatakar-arnir fingi høvi at taka

myndir, meðan lög-regl-an, umboðað í vanligum klæðum, gjørdi alt fyrir, at eingin kom ov nær kongaliga gestinum.

Hundraðtals blað- og sjónvarpsfólk høvdu frammanundan boðað frá luttøku fyrir press-una, og tá bert eini 100 sluppu vit til setanina í hølunum, har henda skuldi fara fram, vórðu tey, sum ikki sluppu inn, boðin at fara í pressu-centrið, har sjónvarp og hátalarar vóru settir upp.

Tað var sum at siggja sjónvarp í Føroyum, tó bert við tí muni, at her vóru ikki danskir tekstir undir.

Í bløðum, sum báðar ráðstevnurnar prentaðu dagliga, varð upplýst luttakarum og pressu-fólki, hvar ymsu fund-irni fóru fram. Av tí at so umfatandi fundar-røðir vórðu hildnar um somu tíð, var ringt at samanfata, hvat hevði størsta áhuga.

Bussar koyrdur kortini í pendulfarti millum ymsu fundarstöðini, so um tú ikki kom á júst tað málið, tú hevði ætlað tær, so var tíðin ikki burtur-spilt. Á kvinnu-ráðstevnu komst tú kortini.

Onkuntíð varð tú noydd at leiga hýru-vogn, um rættstundis skuldi komast fram frá einum fundi til annan, og soleiðis viltust tær av okkum úr Føroyum upp í ein hýruvogn, sum skuldi koyra okkum til Bókavørðs-skúlan í Amager.

Tá bilfóran (ein 73 ára gamal maður), hoyrði hvagar vit skuldu, glapp burturur honum, at allir peda-gogar skuldu skjótast!

Vit hugdu bilsmar at gamla manninum, og eg

dittaði mær at spyrja, um teir soleiðis beinleið-is skuldi sleppast burturur livinum, bert tí teir høvdu valt sær eina ávísar yrkisgrein?

Jú, teir skuldu skjótast, tí teir høvdu beint fyrir ungdominum, við at læra tey at svara teimum vaksnu illa aftur, og eisini helt gamli maðurin, at pedagogar bert læra ungdomin og børnini leti og ólevnað! Síðan byrjaði hann at siga frá børnum sínum, sum nú vóru komin í silvurbrúðleypsaldurin og um konu sína, sum hann hevði noktað at havt útiarbeiði alt liv hennara. Hann hevði altíð verið maður fyrir at svara hvørjum sitt og so-leiðis átti eisini at vera framyvir. Einasta hann kravdi afturfyrir, var, at konan ansaði eftir hon-um og børnum, eftir hansara fyriskriftum. Tað hevði gingist væl, segði hann okkum, tí hon livdi enn!

Soleiðis kom vit í øl-um góðum út á Amager, har fundarheiðið var sexisma/racisma.

Hetta var á tí alterna-tivu ráðstevnuni, har Suðurafríkanska kvin-nan, Motlalepula Cha-baku (sum var í sjón-varpinum herfyri), hug-tók áhoyrararnar við slíkum talugávum, sum bert ein Muhamed Ali kann greiða. Henda afrikanska kvin-nan greiddi frá har hon livdi, hvussu myndug-leikarnir høvdu loyvi at nokta henni at fara til tann partin av landinum, har hon var borin í heim, men at teir harafturi-móti kundu flyta hana til tann partin av landinum, har teir høvdu brúk fyrir hennara arbeiðsmegi.

— So langt og kortini so stutt var millum kvinnuna úr Suðurafríka og dansku kvinnuna hjá taxabílføraranum, hugs-aði eg.

Við hesum fundinum bendi alt á, at tað ikki bert eru húðalitirnir, sum føra til racismu, men at henda eisini kann vera sjónlig kynini ímíl-um, hóast harðskapurin og samfelagsmynstrið ikki er tað sama í Suð-ur-afrika sum í Danmark.

Tað var so mangt, sum kom fram á kvinnu-ráðstevnuni, at tað ikki ber til at taka alt við, men hetta var bert ein partur av okkara livium-støðum, samanbórið við ein part av heiminum, langt burturi.

Ein annar partur var

at hoyra iransku kvin-nuna, Laleh Bakhtiar, á ST-ráðstevnuni bera í botuflaka fyrir Khomeini og gerðir hansara, upp-aftur ein triði at fáa vitan um, at umleið 74 mill. kvinnur eru um-skornar á slíkan ómenn-iskjansligan hátt, sum vit í vesturheiminum neyvan kunnu fata. Kortini kundu ráðstev-nurnar ikki koma ásamt um at fordøma kvinnu-liga umskering o.a., tá samtykt var, at vit ikki skulu koma okkum uppi tað, sum var siðarvur í hesum londum.

Hetta var bert ein dropi av tí, sum kom fram, men tað gevur okkum nakað at hugsa um, sum vit annars ikki høvdu fingið at vitað, um ikki slíkar stevnur sum hesar verða hildnar. Annað er, hvat spyrst burturur, og her sýnast fólk at vera á einum máli um, at tá klandur og stríð stóðst millum kvinnurnar úr Palestína og Ísrael t.d., samanfata vit, at kvinnur ikki kunnu brúkast til slíkt arbeiði, sum fyrr var mannfólkarbeiði burt-urav. Hetta er ein stór misskiljing, tí tað var ongantíð endamálið við kvinnuráðstevnunum, at hesar skuldu koyra nú-galdandi heimsskipan-ina um fóll.

At hesar kvinnur klandraðust áttu vit ikki

at fingið ílt í gumpin av, tá vit vita, at tær veru-liga hava ræðuleikan og ótryggleikan so tætt at sær í gerandisdegnum. Vit kunnu sanniliga ikki vænta, at tær bert vildu tosa um kvinnu, útbúg-ving og heilsupolitikk burturav, tí her var tað harðræði veruleiki teirra, sum taldi.

Samanfata vit kland-rið millum kvinnurnar úr ymsu londunum, kundi eg ikki sleppa eini hug-mynd hesum víðvíkj-andi, har tveir útsendir harrar úr hvørjum landi vóru savnaðir saman. Helst høvdu teir stress-mappuna við sær, í myrkum klæðningum, sum at kalla skuldi visa, hvussu eins teir vóru í útsjón. Mundu teir standa og geyla inn í andlitíð á hvørjum øðrum...? Nei, eg giti, at teir á «demokratiskan» hátt høvdu «shake-hands»... men síðani høvdu teir helst latið vápnini tala!

Kvinnur, sum vóru savn-aðar saman til hesa ráð-stevnuna, sum í ymis-ligum klædnabúnum, komu úr hvør sínum heraðshorni, ikki vóru tær somu í hugsunar-hátti, tá tær fóru heim aftur. So kann tað vera líka mikið, um tær komu sum umboð fyrir lond, sum vit ikki góðtaka stýrisskipanina hjá, ella tær komu á ta Alterna-tivu stevnuna, har øll mál vórðu vígjerd á ann-an hátt enn á tí almennu í Bella-Centrinum. Bert tað at hava høvi at hitt-ast, óansæð um tær vóru samdar ella ikki, hava allar kvinnurnar fingið eina ávísar vitan um, hvussu umstøðurnar hjá øðrum kvinnum sam-felagsliga eru myndaðar, tí tað kundi eingin, sum var við, sleppa undan at hoyra og siggja um.

Tá mannsamfelagið, sum nú í öldir hevur rátt í heiminum og framvegis ikki hevur fingið so nógv av skafti, hvat víðvíkur eitt nú friði í heiminum, so kundi tað verið, at júst kvinnurnar kundu verið við til at skapt ein ávísar avvápna. Í hvussu so er, átti tað ikki at verið ov seint at byrja samarbeiði millum øll fólk. Ikki bert yvir-taka leiklutin hjá hvør-um øðrum, men saman arbeiða móti einum máli — nevnliga mannarætt-indi fyrir komandi ættar-liðum um allan heimin.

Tekstur og myndir: Dagny Joensen

